

Lemmilän lastenkoti: Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma

Lemmilässä käydään koulua, harrastetaan monia mukavia asioista ja tehdään kesätöitä.

Lemmilän lastenkodin hyvän kohtelun suunnitelma:

Sisällysluettelo:

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tarkoitus	2
Lemmilän lastenkodin säännöt	3
Toimenpiteistä lasten ikätasaisen itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi	4
Hyvä ikätasoinen ja lapsikohtainen hoito, kasvatusta ja valvontaa, jota toteutetaan ensisijaisesti ilman rajoitustoimenpiteitä.....	5
Rajoitusten käytön yhteydessä kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta huolehtiminen.....	6
Hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja muiden yksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehtiminen rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa.	6
Rajoitustoimenpiteiden toteuttaminen ja tilanteet, missä niitä käytetään?	7
Lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet	8
Yleiset toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen.....	14
Muutoksenhaku ja kantelumahdollisuus	14

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tarkoitus:

Lastensuojelulaitoksessa, jossa sijoitetun lapsen hoito ja huolenpito järjestetään, laaditaan yleinen lastensuojelulain vaatima hyvä kohtelua koskeva suunnitelma osana omavalvontasuunnitelmaa. Sijaishuoltotoiminnan tulee olla lainmukaista, turvallista sekä laadultaan sellaista, että lasten tarpeisiin voidaan vastata ja sijaishuollolle asetettuja tavoitteita saavuttaa. Lapsen oikeudet muodostavat keskeisen pohjan laadukkaalle sijaishuollolle.

Helsingin kaupungin sijaishuollon lapset ovat olleet tekemässä lasten ja nuorten oikeudet sijaishuollossa huoneentaulua (liite 1).

Lemmilän lastenkodissa lapset ovat olleet mukana laatimassa tätä hyvän kohtelun suunnitelmaa. Suunnitelmaa varten perustettiin työryhmä, johon työntekijöiden (johtaja, kaksi ohjaajaa) osallistui kaksi lasta, yksi molemmalta osastolta. Työryhmä kokoontui kahteen kertaan. 12.2.2020 Lemmilän lastenkodissa oli kutsuttuna entisiä asiakkaita ja heidän kanssaan pohdittiin hyvän kasvatuksen teemoja. Hyvän kasvatuksen teemoja on lisäksi käsitelty osastojen poika-kokouksessa ja psykologin tavatessa lapsia. Lisäksi lapsen hyvää kohtelua on kysytty osalta sijoitettujen lasten vanhemmilta.

Lemmilän lastenkodilla on oma omavalvontasuunnitelma, jonka osaksi hyvän kohtelun suunnitelma liitetään. Suunnitelman tarkoituksena on turvata lasten oikeuksien toteutuminen sijoituksen aikana. Lapsen oikeuksien turvaamisella tarkoitetaan, että lapsia kohdellaan asianmukaisesti sekä kunnioittavasti ja että jokaisen lapsen tuen tarpeisiin vastataan suunnitelmallisesti, turvallisesti ja laadukkaasti. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään hoitoon.

Lemmilän lastenkodin hyvän kohtelun suunnitelmaa tulee käyttää osastojen kasvatustyön pohjana. Suunnitelman tulee olla osana osastojen arkityötä ja sen varmistamaan, että osastokohtaisesti, jokaisella lapsella on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua suunnitelman tekemiseen ja sen päivittämiseen. Jokaisella lapsella tulee olla tietoisuus, mitä suunnitelma on mitä se tarkoittaa omalla osastolla

Jokaisen lapsen tulee myös tietää, kuinka otetaan yhteyttä sosiaalityöntekijään, olla tietoinen oikeudesta tavata sosiaalityöntekijää sekä tietää, kuinka kannella mahdollista epäkohdasta.

Hyvän kasvatuksen dokumenttia jatkotyöstetään osastoittain. Tavoite on saada jokaiselle lapselle käsitys, mistä suunnitelmassa on kyse ja mitä se pitää sisällään. Suunnitelman tulee parantamaan hoidon ennakoitavuutta niin, että lapsille tulee tietoisuus lastensuojelulain mukaisista rajoituksista ja

rajoitustoimenpiteistä. Hyvän kasvatuksen suunnitelmaa käydään lävitse osastojen poikakokouksissa. Suunnitelmaa tarkistetaan syyskuussa 2021.

Lemmilän lastenkodin säännöt:

Lemmilän lastenkodin hoidollisen ja turvallisen arjen mahdollistavat yhdessä laaditut säännöt. Kyse on periaatteista, joiden mukaisesti kohtelemme toisiamme. Sääntöjä otetaan ajoittain uuteen tarkasteluun ja niitä päivitetään. Tarkoituksena on, että säännöt ovat ajan tasalla ja vastaavat tarkoitustaan arkea ohjaavina toimintatapoina. Tavoitteena on lyhyet A4-paperille mahtuvat säännöt, jotka ovat kiteytetyt sekä lapset että aikuiset voivat ne muistaa.

Lemmilän säännöt:

- # Kohtelemme toisiamme kunnioittavasti. Me emme kiusaa. Väkivalta ja uhkailu on ehdottomasti kielletty.
- # Käytämme asiallista kieltä ja muistamme hyvän käytöksen.
- #Huolehdimme yhteisistä tavaroista ja ympäristöstä.
- # Yhteiset ruokailuajat ovat itseämme ja toisiamme varten. Silloin emme käytä puhelimia ym. laitteita.
- # Puhelimen käytössä huomioidaan toiset ja huolehditaan hyvistä käytöstavoista.
- # Emme kuvaa toisiamme ilman lupaa emmekä julkaise ”somessa” toisia ihmisiä loukkaavaa materiaalia.
- # Vapaa-ajan menot sovitaan aikuisten kanssa.
- # Aikuiset ovat lapsia varten. Aikuisilla on vastuu huolehtia lasten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta.
- # Sovitusta asioista pidetään kiinni.
- # Läksyt tehdään koulun jälkeen. Tuolloin aikuiset auttavat läksyjen teossa.
- # Lemmilä on päihteetön laitos. Tämä koskee myös tupakkatuotteita ja energiajuomia.
- # Vierailijat ovat tervetulleita ja vierailuista sovitaan etukäteen, jotta voidaan sovittaa osaston aikataulut.
- # Oma huone on lasta varten. Muiden lasten ja aikuisten tulee kunnioittaa tätä.
- # Toimisto on aikuisten työtila. Muista varmistaa, että aikuinen on valmis ottamaan sinut vastaan.
- # Näiden sääntöjen lisäksi osastoilla on omat käytäntönsä koskien oman osaston lapsia. Nämä käytännöt ovat nähtävillä osastolla. Osaston sääntöjä käsitellään ja tarkistetaan osastojen lapsikokouksissa, jotka pidetään kolmen viikon välein.

Toimenpiteistä lasten ikätasaisen itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi

Lemmilän lastenkodissa jokainen lapsi kohdataan yksilönä ja tämän ikätasoisesta itsemääräämisoikeutta vahvistetaan, tuetaan ja ylläpidetään. Lapsella on oikeus hyvään hoitoon. Sijoituksen alussa työntekijät tutustuvat lapseen ja tämän läheisiin. Tutustumisen apuna käytetään lastensuojelun dokumentteja, mutta pääosin tutustuminen tapahtuu päivittäisessä vuorovaikutuksessa. On tarkoituksenmukaista, että lapsi saa rauhassa tutustua osastoon ja sen käytäntöihin. Jo tutustumiskäynnillä lapsen, vanhempien ja sosiaalityöntekijän kanssa kierretään Lemmilän mäen rakennukset ja piha-alueet sekä käydään lävitse arjen toimintoja ja aikatauluja, kuten aamuherääminen, kouluunlähtö, koulupäivä, ruokailuajat, harrastaminen, iltatoimet ja yöuni. Lapsen, vanhempien ja sosiaalityöntekijän kanssa sovitaan arjen rakenteista ja kotiharjoittelusta, jotka tukevat ikätasoisesta itsemääräämisoikeutta. Omahoitaja selvittää lapselle lapsen omia oikeuksia, osaston toimintamalleja, käytäntöjen tarkoitusta ja taustaa. Lemmilässä omahoitaja selvittää myös lastenkodin sääntöjen tarkoitusta. Osaston ja Lemmilän lastenkodin sääntöjä ja toimintamalleja käsitellään yhdessä lasten kanssa. Lapselle maksetaan käyttövaraa kerran kuukaudessa, lapsen omalle tilille. Osastolla on yhteisiä toimintoja, kuten ruokailut, viikkosiivoukset sekä harrastustoiminta. Lapsen tehtävä on huolehtia oman huoneen siisteydestä, yhteisen omaisuuden kunnioittamisesta ja toisten kunnioittamisesta. Kukin huolehtii omista tavaroista, eikä tavaroita myydä tai vaihdeta. Lemmilän lastenkodin hoito- ja kasvatustyö perustuu jokaisella lapsella sosiaalityöntekijän laatimaan asiakassuunnitelmaan sekä yhteistyössä sosiaalityöntekijän, lapsen ja vanhempien kanssa laadittuun hoito- ja kasvatussuunnitelmaan.

Osaston aikuisten, ensisijaisesti omahoitajan ja lapsen välille pyritään rakentamaan luottamuksellinen suhde. Aikuisten tehtävä on pyrkiä hyvään vuorovaikutukseen ja luottamukselliseen suhteeseen. Lapsella on oikeus kahdenkeskiseen aikaan ja keskusteluihin omahoitajan kanssa.

Lemmilässä pyritään väkivallattomuuteen, päihteettömyyteen sekä turvalliseen ja toiminnalliseen arkeen. Lemmilän koulussa on tarkoitus saada yksilökohtaista ja ikätasoisesta opetusta. Sijoituksen aikana lapsella on lastensuojelulain 52 §:n mukaisesti sivistykselliset oikeudet sijoituksen aikana

Lastenkodin osastolla lapsella on oma huone, omat tavoitteet ja hänelle pyritään löytämään oma harrastus. Osastolla ja laajemmin Lemmilän lastenkodin alueella, Lemmilän mäellä on monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja laajat ulkoilumahdollisuudet. Omahoitaja ja osaston muut työntekijät tukevat harrastuksissa, koulutehtävissä ja vaikkapa pyykinpesussa. Lemmilän lastenkodissa pyritään luomaan turvallinen ja ystävällinen ilmapiiri, jossa kunnioitetaan fyysistä ja henkistä koskemattomuutta, jossa jokainen lapsi voi olla oma itsensä, oman ikäinen ja jokaisella on tilaa omille tunteille.

Lemmilän lastenkodin ja koulun sijaitessa 65 kilometriä Helsingistä, korostuu yhteydenpito vanhempiin. On tärkeää, että vanhemmat pääsevät vierailemaan lastenkodissa, vanhempien kanssa pidetään säännöllisesti yhteyttä ja vanhemmat ovat tietoisia Lemmilän arjesta ja ovat mukana lapsensa asioiden hoidossa. Lemmilän arki koostuu koulunkäynnistä, yhteisestä toimimisesta osastolla, Lemmilän mäellä tai vaikkapa laskettelurinteella muiden lasten kanssa, yksilötapaamisista omahoitajan tai muiden työntekijöiden kanssa ja itsenäisestä olemisesta omassa huoneessa.

Lemmilän 65 km:n etäisyys Helsingistä ja kymmenen kilometrin etäisyys Hyvinkään keskustasta, luo myös jokaiselle sijoitetulle lapselle puitteen, osaston ja koulun Lemmilän mäellä. Etäisyys Helsingistä ja omaisista tarkoittaa sitä, ettei lapsi yleensä voi tavata vanhempiaan kouluviikon aikana, jos vanhempi ei tule Lemmilässä käymään. Täten kouluviikon aikaisesta yhteydenpitoa lapsen ja vanhempien välillä tulee tukea. Etäisyys Hyvinkään keskustasta tarkoittaa sitä, että osa harrastuksista on automatkan päässä ja ulkopuolinen harrastustoiminta vaatii suunnittelua mm. kuljetusten osalta.

Jokaisen lapsen arkea ohjaa hoito- ja kasvatussuunnitelma, jota päivitetään yhdessä lapsen, vanhempien, sosiaalityöntekijän ja osaston henkilökunnan kesken vähintään kaksi kertaa vuodessa. Yhdessä lapsen kanssa omahoitaja laatii kuukausittain kuukausiarvion ja jokaisen kotiharjoittelulle laaditaan tavoitteet. Lastensuojelulain 30 a §:n mukaan: ”sijaishuoltoapaikan tulee täydentää yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa asiakassuunnitelmaa tarvittaessa erillisellä hoito- ja kasvatussuunnitelmalla. Jos lapselle ei ole aiemmin laadittu hoito- ja kasvatussuunnitelmaa, tulee se laatia viipymättä, jos lapseen on kohdistettu sijaishuollossa rajoituksia tai on todennäköistä, että lapseen tullaan

kohdistamaan rajoituksia. Hoito- ja kasvatussuunnitelman tarkoituksena on havainnollistaa asiakassuunnitelmaan kirjatut tavoitteet ja kuvata yksityiskohtaisesti, miten lapsen tarpeisiin vastataan turvaten lapsen hyvä kohtelu.”

Lasten hyvän kohtelun ja terapeutin laitospalveluksen perustana on pätevä, täydennyskoulutettu ja pysyvä henkilökunta.

Hyvä ikätasoinen ja lapsikohtainen hoito, kasvatusta ja valvontaa, jota toteutetaan ensisijaisesti ilman rajoitustoimenpiteitä

Lemmilän lastenkodissa työ perustuu luottamukseen ja vuorovaikutukseen aikuisen ja lapsen välillä. Ikätasoinen ja lapsikohtainen hoito, kasvatusta ja valvontaa ohjaa lastensuojelulaki sekä hoito- ja kasvatussuunnitelma sekä sosiaalityöntekijän tekemä asiakassuunnitelma. Suunnitelmissa laaditut tavoitteet ovat tärkeä saada osaksi arkea, jotta hoito olisi tavoitteellista, Arkea ohjaa jokaiselle lapsille laadittu viikko-ohjelma, omahoitajatapaamiset, kotiharjoittelusuunnitelma, kuukausiarvio sekä hoito- ja kasvatussuunnitelma. Suunnitelmat laaditaan yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa asianosa osallistaen. Neuvottelun sisällöt omahoitaja käy aina ennakoon lävitse lapsen ja vanhempien kanssa. On tärkeää, että saada lapsi ja vanhemmat mukaan suunnittelemaan ja osallistumaan hoitoon. Ohjaajien tehtävä on löytää yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa keinoja, jolla saadaan muutosta hyvään suuntaan.

Lemmilän lastenkodin ja Lemmilän koulun sijaitessa samalla tontilla on yhteistyö koulun kanssa päivittäistä. Aamuisin ohjaajien saattaessa lapset kouluun ja yhteistyö lastenkodin ja koulun välillä on päivittäistä. Lemmilän koulun kouluruokailu tapahtuu lastenkodin tiloissa. Vanhempiin ollaan yhteydessä säännöllisesti ja vanhempaa informoidaan positiivishenkisesti. Omahoitaja varaa säännöllisesti omahoitaja-aikoja. Osastolla pidetään säännöllisesti 1-2 /kk lasten kokouksia sekä osastokokouksia, joissa käsitellään lasten toiveita ja mielipiteitä. Lasta kuullaan arjessa, päivittäin.

Lemmilän toimiessa maaseudulla, omalla, isolla tontillaan, tulee sijoitettujen lasten hoidossa hyödyntää Lemmilän liikuntasalia, verstasta, biljardihuonetta, musiikkiluokkaa, pallokenttää ja kaukaloa sekä laajaa piha-alueita. Vapaa-aikana Lemmilästä tai Hyvinkäältä tulee löytyä hyvä harrastus tai kivaa tekemistä.

Lemmilän lastenkodin ja koulun arjessa korostuu yhteisöllisyys. Osastoilla toimitaan paljon yhdessä, koulua käydään pienessä, omassa Lemmilän koulussa ja vapaa-ajan toiminnoista toimitaan esim. liikuntasalilla. Lastenkodin yhteisöllisyyttä tukee lastenkodin ja koulun yhteistoiminta mm. liikuntailtapäivät ja joulun ja kevätjuhlat. Lemmilän osastoilla, Jukolassa ja Kestilässä toimitaan viikko-ohjelman mukaisesti, mutta jokaisena päivänä pidetään lyhyitä palaveriteitä yhdessä lasten kanssa, joissa suunnitellaan esim. illan ohjelmaa. Näiden lisäksi parin, kolmen viikon välein pidetään poikakokous, johon laaditaan esityslista ja josta pidetään pöytäkirjaa.

Jos rajoitustoimenpiteitä kuitenkin joudutaan käyttämään, informoidaan lasta tietämään oikeutensa ja velvollisuutensa rajoitusten käytön yhteydessä. Samoin lapsia informoidaan Lemmilän omavalvontasuunnitelmista, joita säilytetään osastoilla. Omavalvontasuunnitelmat on käyty lasten kanssa poikakokouksissa. Henkilökunnan vaara- ja uhkatilanteisiin ja niiden ennakointiin sekä lastensuojelulain sisältöön liittyvä koulutus ja perehdytys ovat ajantasaista ja Lemmilän lastenkodin asiakaskuntaan sovellettavaa. Omavalvontasuunnitelmaan liitettävä Hyvän kohtelun suunnitelma tulee olla myös osastolla vapaasti saatavilla. Lasten kanssa on hyvä säännönmukaisesti käydä läpi, mikä hyvän kohtelun suunnitelma on. Huomio on hyvä kiinnittää aikuisten toimesta siihen, että rajoitustoimenpiteet käydään riittävällä tavalla läpi yhdessä lasten kanssa.

Jos yksittäiseen lapseen kohdistuu lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä, on sijaishuoltopaikassa arvioitava niiden käyttöä yhdessä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen. Lastensuojelulaki 74§ a: ”Arvioinnissa on käytävä lapsen kanssa läpi rajoitukseen johtanutta tilannetta, rajoituksen 61 a §:n mukaista tarvetta ja perusteita 30 §:ssä tarkoitettujen lasten asiakassuunnitelman mukaisesti, rajoituksen toteuttamistapaa ja vaikuttavuutta sekä toimenpiteeseen osallistuneen henkilöstön toimintaa tilanteessa. Sijaishuoltopaikan on käytävä lapsen kohdistettu rajoitus ja sen toteuttamistapa läpi yhdessä myös lapsen huoltajien kanssa, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta tai mahdotonta. Jos lapseen on

kohdistettu tässä laissa tarkoitettuja rajoituksia, sijaishuoltopaikassa on arvioitava niiden käyttöä yhdessä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.”

Rajoitusten käytön yhteydessä kaikkien yksikössä olevien lasten turvallisuudesta huolehtiminen

Jo tutustumiskäynnillä lapselle ja tämän vanhemmille esitellään lastenkodin, koulun ja osaston toimintaa. Samalla pohditaan tulevaa sijoitusta, millaista on asua ja käydä koulua Lemmilässä ja kuinka pitää yhteyttä vanhempiin ja kavereihin. Samalla kerrotaan päihteettömyydestä ja väkivallattomuudesta Lemmilässä ja, että Lemmilässä puututaan kiusaamiseen. Vaikka pyritään hoitoon, ensisijaisesti ilman rajoitustoimenpiteitä, kerrotaan mahdollisista rajoitustoimenpiteistä ja kuinka ne vaikuttavat arkeen ja asumiseen osastolla.

Osastolla voi olla tilanteita, joissa toinen lapsi voi käyttäytyä uhkaavasti joko toisia lapsia tai aikuisia kohtaan. Tällaisia tilanteita varten on osastolla laadittu **Lasten turvaohje**, joka poikakokouksissa käydään lävitse kolme kertaa vuodessa. Turvaohje esitteen jokaiselle uudelle lapselle sekä se käydään lävitse myös, jos turvallisuustilanne muuttuu. Lemmilän lastenkodin omavalvontasuunnitelmaa ja poistumisturvallisuussuunnitelmaa säilytetään osaston yleisessä tilassa. Omavalvontasuunnitelma tulee olla lapsen tai tämän vanhempien vapaassa käytössä. Lapsella on oikeus saada kopio omavalvontasuunnitelmasta.

Lemmilän lastenkodin henkilökunta on syksynä 2019 koulutettu lastensuojelulain rajoitustoimenpidekoulutuksessa.

Yleensä ennen rajoitustoimenpidettä lapsen käyttäytymiseen esim. itsensä vaarantamiseen on puututtu hoito – ja kasvatussuunnitelmaneuvoittelussa ja arjen keskusteluissa yhdessä lapsen, vanhempien ja sosiaalityöntekijän kanssa. Samoin ennen rajoitustoimenpidettä toteutetaan kuuleminen, mutta esimerkiksi akuutissa kiinnipitotilanteessa ei lapsen mielipiteen selvittäminen ole voinut olla mahdollista etukäteen.

Vaikka rajoitustoimenpiteissä pyritään asiakasta osallistavaan toimintaan, tulee kuitenkin arvioida rajoituksen riskit ja vastata niihin asianmukaisilla toimenpiteillä. Mahdollisiin, turvallisuutta vaarantaviin tilaisuuksiin tulee valmistautua ennakoivasti ja rauhallisesti, ettei yksittäisen lapsen tilanne välity muille. Tarvittaessa lapsia pyydetään siirtymään omiin huoneisiin tai toisiin tiloihin laitoksen sisällä. Laitoksessa on riittävä henkilöstöresurssi. Rajoituksesta pyritään tekemään suunnitelmallinen ja ennakoitava. Lapset tietävät yksikön toimintatapaohjeet kohdatessa uhka- ja vaaratilanteita. Lapset tietävät mistä ja milloin tarvittavaa lisäapua saa.

Lapsen mielipiteen selvittäminen on tärkeää, kuuleminen liittyy osaan päätöksissä. Efficajärjestelmä ohjaa lapsen ja vanhemman mielipiteen selvittämistä.

Rajoitustoimenpiteen alkuvaiheessa ei ole aina mahdollista käydä tapahtunutta tilannetta lävitse, vaan myöhemmin kuullaan lasta tapahtumista

Hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja muiden yksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehtiminen rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa.

Henkilökunta uhkaavassa tilanteessa:

Lemmilän lastenkodin henkilökunnalla on tieto toteutettavista rajoitustoimenpiteistä sekä rajoituksen aikaisesta henkilöstö- ja lapsitilanteesta. Henkilökunnan tulee huolehtia laitoksessa oleskelevien turvallisuudesta ohjaamalla ja opastamalla heitä. Henkilöstö on tutustunut laitoksen väkivalta- ja uhkatilanteiden toimintatapaohjeisiin, joilla turvataan liikkuminen ja työskentely sijaishuoltoyksikössä. Turvallisuus- ja omavalvontasuunnitelmat ovat käyty läpi henkilökunnan perehdytyksessä ja ovat henkilökunnan saatavilla. Henkilökunta varmistaa säännöllisesti osaamisensa tilanteissa.

Henkilökunnan kanssa käydään läpi haastavat tapahtuneet tilanteet. Huolehditaan, että Lemmilässä on riittävä osaaminen tilanteiden hallintaan ja purkuun. Tarvittaessa purkutilanteisiin pyydetään tukea työterveyshuollosta. Henkilökunta on koulutettu turvallisuuden osalta. Haastavat tilanteet kirjataan työsuojelupakkiin.

Osastolla oleva tai osastolla vieraileva vanhempi uhkaavassa tilanteessa:

Lasten ja mahdollisesti osastolla olevien henkilöiden, esim. vanhempien kanssa käydään mahdollinen turvallisuutta uhannut tilanne lävitse. Tilannetta käydään lävitse mahdollisimman pian ja kahden kesken ja luottamuksellisesti. Tarkoitus on tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuus kertoa, kuinka kokenut ahdistavan tilanteen. Jos tilanne koetaan ahdistavana, tulee tilannetta käydä uudestaan lävitse. Sellaisissa rajoitustilanteissa, joissa mahdollisesti tulee uhkaavaa puhetta ja/tai väkivaltaa, tulee ennakoiden ohjata muut lapset huoneisiin tarvittaessa toiselle osastolle. Jos keskustelu ohjaajan tai vastaavan ohjaajan kanssa ole riittävää, on mahdollisuus käydä tilannetta lävitse psykologin kanssa. Lasten osalta uhka- ja vaaratilanteet ilmoitetaan Hairpro- ja Spro-järjestelmiin.

Haastavat asiakastilanteen pyritään hoitamaan aina parityönä, ennakoiden, tukeutua esimiehiin/päivystäjään ja toimia annettujen ohjeiden mukaisesti. Lemmilän lastenkodin toimintatapaohjetta väkivalta- ja uhkatilanteissa (päivitetään vuosittain) säilytetään osastoilla ja käydään lävitse lastenkodin työpaikkakokouksissa. Väkivaltatilanteista tehdään tarvittavat ilmoitukset. Lemmilän lastenkodin haasteellista tilanteista osa tapahtuu Lemmilän koulussa. Tällaisissa tilanteissa toimitaan niin lastenkodin kuin koulun ohjeiden mukaisesti, pyrkimällä asiakaslähtöisyyteen. Asiakas- ja työturvallisuus on Lemmilän lastenkodin työn tärkeimpiä seikkoja ja niistä vastaa lastenkodin johto.

Rajoitustoimenpiteiden toteuttaminen ja tilanteet, missä niitä käytetään

Lastensuojelulaitoksessa lapseen saa kohdistaa lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä vain siinä määrin kuin kiireellisen sijoituksen tai huostaanoton tarkoituksen toteuttaminen, lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus välttämättä vaatii.

Rajoitustoimenpiteitä ei saa käyttää muuhun kuin kussakin rajoitussäännöksessä ilmenevään ja siinä hyväksytyyn tarkoitukseen. Rajoitusten käyttäminen rangaistuksena on kiellettyä. Rajoitustoimenpide on aina yksilöllinen päätös suhteutettuna lapsen tilanteeseen.

Käytettävissä olevista toimenpiteistä on valittava lapsen itsemääräämisoikeutta ja perusoikeuksia vähiten rajoittava toimenpide. Rajoitustoimenpiteet on toteutettava aina mahdollisimman turvallisesti ja lapsen ihmisarvoa kunnioittaen.

Lapsen asiakassuunnitelman on aina täydennettävä lapsen hoito- ja kasvatussuunnitelmalla, jos lapseen kohdistetaan tai oletetaan kohdistettavan sijaishuollossa rajoituksia.

Rajoitustoimenpiteitä ovat aineiden ja esineiden haltuunotto, henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus, luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen, kiinnipitäminen, liikkumisvapauden rajoittaminen, yhteydenpidon rajoittaminen, eristäminen sekä erityinen huolenpito.

Asianosaisia rajoitustoimenpiteiden osalta lapsi ja hänen huoltajansa

Rajoitustoimenpidepäätös on tehtävä välittömästi. Päätöksiä ei voida tehdä takautuvasti, ellei kysymyksessä ole kiireellinen tilanne. Päätöstä koskevat kirjaukset lapsen dokumentteihin on myös aina tehtävä.

Lapselle on annettava päätös tiedoksi ja päätöksen luovuttaminen on merkittävä lapsen asiakirjoihin. Jos lapsi ei halua ottaa päätöstä vastaan, päätöstä säilytetään yksikössä siten, että lapsi saa sen halutessaan. Lapselle on kerrottava rajoitustoimenpiteen perustelut, toimenpiteen tarkoitus ja kesto sekä miten hän voi toimia ollessaan eri mieltä toimenpiteestä ja ohjattava mahdollisen valituksen teossa.

Ennen päätöksentekoa on lapsen ja huoltajan mielipide selvitettävä. Ja heille on toimitettava mielipiteen selvityksen kohteena olevat asiakirjat. Lapselle ei saa kuitenkaan antaa sellaisia tietoja, jotka vaarantavat hänen kehitystään tai ovat vastoin lapsen muuta erittäin tärkeää etua.

Mielipiteen selvittäminen voidaan jättää poikkeustilanteessa suorittamatta mm. silloin, jos mielipiteen selvittäminen saattaa vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen tai mielipiteen selvittämisen aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle.

Päätös on aina annettava asianosaisille, joita se koskee. Päätöksestä tulee ilmetä myös, miksi mielipiteen selvittäminen on jätetty suorittamatta. Mikäli lapsen mielipidettä ei ole voitu selvittää, tulee syyn tähän ilmetä tehdyssä päätöksessä tai lasta koskevissa asiakirjoissa.

Lastensuojelulaitoksen on kirjattava käyttämänsä rajoitustoimenpiteet lapsen asiakirjoihin. Kirjaamisen tulee sisältää rajoitustoimenpiteen kuvaus, toimenpiteen peruste ja kesto, toimenpiteestä päättäneen ja sen käytännössä toteuttaneen sekä siinä läsnä olleen henkilön nimi, ammattinimike.

Kirjauksessa on mainittava myös toimenpiteen mahdollinen vaikutus hoito- ja kasvatussuunnitelmaan. Lasta koskevista asiakirjoista on ilmettävä se, miten lapsen mielipide on selvitetty ennen rajoitustoimenpiteistä päättämistä tai sen toteuttamista sekä lapsen mielipide asiasta.

Lasta koskevassa asiakassuunnitelmassa ja sitä tarkistettaessa tulee arvioida lapseen kohdistettujen rajoitustoimenpiteiden tavoitteiden toteutumista ja niiden vaikutusta asiakassuunnitelmaan. Asiakassuunnitelmaa on tarkastettava aina, mikäli rajoitustoimenpiteet muuttavat tehtyä asiakassuunnitelmaa esimerkiksi yhteydenpidon ja liikkumavapauden rajoittaminen, jotka rajoittavat asiakassuunnitelmassa suunniteltuja lapsen kotiharjoitteluja ja muuta sovittua yhteydenpitoa lapsen läheisiin.

Lastensuojelulain mukaiset rajoitustoimenpiteet

Yhteydenpidon rajoittaminen

Yhteydenpidon rajoittamista koskevissa asioissa asianosaisia ovat lapsi, lapsen huoltaja ja se henkilö, johon rajoitustoimenpide kohdistuu

Lastensuojelulaitoksella on velvollisuus edistää lapsen ja hänen perheensä ja muiden lapselle tärkeiden ihmisten yhteydenpitoa sijaishuollon aikana.

Sijaishuollossa olevan lapsen yhteydenpitoa voidaan rajoittaa mikäli:

- 1) yhteydenpito vaarantaa lapsen sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta välttämätöntä; tai
- 2) yhteydenpidosta on vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle; tai
- 3) rajoittaminen on välttämätöntä muiden lapsen vaikutuspiirissä olevien ihmisten turvallisuuden vuoksi; taikka
- 4) 12 –vuotta täyttänyt lapsi vastustaa yhteydenpitoa

Yhteydenpidon rajoittamisella tarkoitetaan:

- 1) rajoittaa lapsen oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiään;
- 2) rajoittaa lapsen oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä puhelimitse tai muita yhteydenpitolaitteita tai välineitä käyttäen;
- 3) lukea ja pidättää lapsen lähettämä tai hänelle osoitettu yksittäinen kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti tai tarkastaa ja pidättää muu lähetys; sekä
- 4) ottaa rajoituksen ajaksi sijaishuoltopaikan haltuun lapsen hallussa olevat yhteydenpitoon käytettävät laitteet ja välineet tai rajoittaa niiden käyttöä.

Päätös on aina määräaikainen, jolloin päätöksessä on ilmoitettava rajoituksen syy, henkilöt, joihin rajoitus kohdistuu sekä millaista yhteydenpitoa rajoitus koskee ja missä laajuudessa rajoitus toteutetaan, sekä se, milloin rajoitus alkaa ja milloin se päättyy.

Lyhytaikaisesta, enintään 30 vuorokautta kestävästä, rajoituksesta voi päättää laitoshoidossa lastensuojelulaitoksen johtaja. Mikäli rajoittamista on tarpeen jatkaa tai se on heti alussa yli 30 vuorokautta, päättää asiasta johtava sosiaalityöntekijä tai kiireellisissä tilanteissa sosiaalityöntekijä sosiaalipäivystyksessä.

Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös ja sen vaikutukset on lakkautettava heti, kun perusteet yhteydenpidon rajoitukselle ovat poistuneet.

Asianosaisia yhteydenpidon rajoittamista koskevissa asioissa ovat aina lapsi ja lapsen huoltaja. Ennen yhteydenpidon rajoittamista koskevan päätöksen tekemistä on lapselle, huoltajalle ja henkilölle, johon rajoitustoimenpide on kohdistettu, varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Aineiden ja esineiden haltuunotto

Lastensuojelulaki velvoittaa ottamaan lapsen hallussa olevat päihteen ja niiden käyttöön tarkoitetut välineet laitoksen haltuun. Samoin haltuun on otettava myös sellaiset lapsella olevat aineet ja esineet, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen.

Lastensuojelulaitoksen haltuun voidaan ottaa myös sellaiset aineet tai esineet, jotka soveltuvat vaarantamaan lapsen omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä tai turvallisuutta tai vahingoittamaan omaisuutta, jos on todennäköistä, että lapsi käyttää aineita tai esineitä edellä kuvatulla tavalla.

Näitä esineitä voivat olla erilaiset terä- tai lyömäaseet tai heittämiseen soveltuvat esineet. Mitkä tahansa esineet esimerkkeinä liima, sakset, puukko, veitsi, vaijeri, pesäpallomaila tai tikat, voidaan kuitenkin ottaa haltuun, mikäli ne on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen.

Myös tupakkatuotteet voidaan ottaa alaikäiseltä haltuun lastensuojelulaitoksessa.

Haltuun otettu omaisuus on sijaishuollon päättyessä palautettava lapselle, poikkeuksena esimerkiksi alkoholi, huumeet ja ampuma-aseet.

Haltuunoton voi tehdä lastensuojelulaitoksen johtaja tai kuka tahansa laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Haltuunotosta on viipymättä ilmoitettava lastensuojelulaitoksen johtajalle tai hänen määräämälleen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä päätöksentekoa varten.

Päätöksen voi tehdä lastensuojelulaitoksen johtaja tai johtajan määräämä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus

Henkilöntarkastuksella tarkoitetaan sen tutkimista, mitä lapsella on vaatteissaan tai esim. laukussaan sekä vaatteiden ja ihon alle kätkeytyneenä. Henkilöntarkastus tarkoittaa esimerkiksi vaatteiden tutkimista sekä taskujen tarkastamista ja tyhjentämistä.

Henkilöntarkastus voidaan suorittaa, jos laitoksen henkilökunnalla on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on vaatteissaan tai hallussaan päihtymistarkoitukseen käytettäviä aineita tai päihteen käyttöön tarkoitettuja välineitä tai esineitä, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen.

Henkilöntarkastus tehdään etsittäväenä olevan omaisuuden löytämiseksi.

Tarkastuksen tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastus on tehtävä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa.

Tarkastuksen tekijän ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei tarkastusta toimita terveydenhuollon ammattihenkilö.

Henkilöntarkastuksen voi suorittaa ja siinä olla läsnä myös työntekijä, joka on eri sukupuolta kuin lapsi, jos tarkastuksen suorittaminen kiireellisenä on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi. Henkilöntarkastuksessa lasta ei saa riisuttaa.

Henkilöntarkastuksesta ei tehdä päätöstä, ainoastaan kirjaukset.

Henkilönkatsastus

Henkilönkatsastus käsittää katsastettavan ruumiin tarkastamisen, verinäytteen ottamisen tai muun ruumiiseen kohdistuvan tutkimuksen. Henkilönkatsastuksen suorittamisen edellytyksenä on, että laitoksella on perusteltua syytä epäillä, että lapsi on käyttänyt päihdyttäviä aineita (yleensä huumeaineita).

Henkilönkatsastus voi käsittää puhalluskokeen suorittamisen tai veri-, hius-, virtsa- tai sylkinäytteen ottamisen.

Henkilöntarkastuksen ja henkilönkatsastuksen suorittaminen tulee tapahtua aina erittäin suurta hienovaraisuutta noudattaen ja lapsen fyysistä koskemattomuutta, ihmisarvoa ja sukupuoli-identiteettiä ja yksityisyyttä kunnioittaen. Henkilönkatsastus ei oikeuta ruumiinonteloiden tutkimista.

Katsastuksen toimittamisesta päättää ja katsastuksen toimittaa lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Mikäli henkilönkatsastuksen toimittaa muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö, on läsnä oltava lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva toinen henkilö.

Verinäytteen saa ottaa vain terveydenhuollon ammattihenkilö.

Katsastusta ei saa toimittaa eikä siinä olla läsnä lapsen kanssa eri sukupuolta oleva henkilö, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö.

Henkilönkatsastuksen suorittava ja läsnä oleva henkilö voi kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.

Henkilönkatsastuksesta on tehtävä päätös. Päätöksen tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Päätös ei ole valituskelpoinen. Päätös on kuitenkin lähetettävä tiedoksi ilman valitusosoitusta huoltajalle ja 12 –vuotta täyttäneelle lapselle.

Omaisuuksien ja lähetysten tarkastaminen. Lähetysten luovuttamatta jättäminen

Mikäli on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussa aineita tai esineitä (päihteet, niiden käyttöön soveltuvat välineet jne.), saadaan hänen käytössään olevat tilat tai hallussaan oleva omaisuus tarkastaa. Tilat ja omaisuus saadaan myös tarkastaa, mikäli lapsen olinpaikkaa täytyy kiireellisesti selvittää, jos lapsi luvottomasti pois lastenkodista ja hänen olinpaikkaansa täytyy selvittää.

Lastensuojelulaitoksen henkilökunnan on oikeus tarkastaa lapselle osoitettu viesti tai muu luottamuksellisen lähetys, mikäli on perusteltua syytä epäillä sen sisältävän edellä mainittuja aineita tai esineitä. Tarkastusoikeuden käyttäminen ei kuitenkaan oikeuta lukemaan kirjettä tai muuta luottamuksellista viestiä.

Tarkastaminen on tehtävä lapsen ja lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan toisen henkilön läsnä ollessa. Erityisestä syystä voidaan lapsen käytössä olevat tilat tai hallussa oleva omaisuus tarkastaa myös lapsen tai toisen henkilön läsnä olematta. Erityinen syy voi olla esimerkiksi henkilökunnan vähäinen määrä sellaisessa tilanteessa, jossa kiireellinen tilojen tai omaisuuden tarkastaminen on välttämätöntä. Erityinen syy voi olla myös se, että lapsi on poistunut luvatta laitoksesta.

Tarkastuksesta päättää ja tarkastamisen tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Päätös on lähetettävä tiedoksi huoltajalle ja lapselle. Lapselle tulee aina selvittää tarkastuksen syy.

Tarkastuksen peruste, syyt ja menettely on kirjattava päätökseen ja lasta koskeviin asiakirjoihin.

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on lisäksi oikeus perustellusta syystä lukea ja päättää, että lapselle osoitettu viesti tai muu luottamuksellinen lähetys jätetään luovuttamatta lapselle. Tällöin pitää on perusteltua syytä epäillä viestin sisällön vaarantavan lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä.

Kiinnipitäminen

Lastensuojelulaitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni lapsesta, jos lapsi uhkaavalla käyttäytymisellään todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi välttämätöntä.

Turvallisuuspalveluja tarjoavaan yrityksen palveluksessa oleva henkilö, esimerkiksi vartija, ei voi osallistua kiinnipitämiseen. Sen sijaan jokaisella on oikeus puolustaa omaa tai toisen henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavalta hyökkäykseltä

Kiinnipitäminen on oltava luonteeltaan hoidollista. Kiinnipitäminen voi myös sisältää lapsen siirtämisen. Kiinnipitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Kiinnipitämisellä tarkoitetaan pelkästään lapsen fyysistä kiinnipitämistä. Minkäänlaisten välineiden käyttö kiinnipitämisen yhteydessä ei ole sallittua.

Kiinnipitämistä on aina viimesijainen keino. Kiinnipitämisellä voidaan estää lasta vahingoittamasta itseään sekä suojella laitoksen muita lapsia ja henkilökuntaa. Omaisuuden suojelemisen kohdalla kyse tulee olla omaisuuden merkittävästä vahingoittumisriskistä.

Kiinnipitämisestä ei tehdä päätöstä. Kiinnipitämisen syyt ja perusteet on kirjattava lasta koskeviin asiakirjoihin ja siitä annetaan selvitys sekä lastenkodin johtajalle, että lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Liikkumisvapauden rajoittaminen

Lapselle saadaan, jos se on hänen huoltonsa kannalta välttämätöntä ja lapsen edun mukaista, asettaa määräajaksi kielto poistua laitoksen alueelta:

- 1) lapsen sijaishuoltoon johtanut päätös on tehty sillä perusteella, että hän on vaarantanut vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä merkittävämmän rikollisen teon
- 2) lapsi laitoksessa käyttäytyy 1 kohdassa mainitulla tavalla; tai
- 3) rajoitus on lapsen hoidon tai huollon kannalta muutoin tarpeen lapsen suojelemiseksi häntä itseään vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä.

Rajoittamista ei saa määrätä laajempaan eikä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen hoito- ja kasvatusta välttämättä edellyttää.

Liikkumisvapauden rajoittamisen tavoitteena on, että lapsi poistuu päätöksessä määritellyltä alueelta vain yhdessä työntekijän kanssa.

Lapsen koulunkäynti, harrastustoiminta, retkelle osallistuminen tai muu vastaava toiminta tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä turvaamaan. Päätöstä tehtäessä lapsen omat toivomukset ja mielipide asiassa tulee selvittää.

Mikäli liikkumisvapauden rajoittamispäätöksen ohella rajoitetaan myös lapsen yhteydenpitoa, yhteydenpidon rajoittamisesta on tehtävä erillinen päätös. Tällöin kuultavia ovat 12 –vuotta täyttänyt lapsi, lapsen huoltaja ja vanhempi sekä päätöksen kohteena oleva henkilö, jonka yhteydenpitoa lapseen on rajoitettu.

Liikkumisvapauden rajoittaminen ei saa jatkua ilman uutta päätöstä yli seitsemää vuorokautta. Yhtäjaksoisesti rajoittaminen saa jatkua enintään 30 vuorokautta. Rajoitustoimenpide on lopetettava heti, kun se enää ei ole välttämätöntä lapsen huollon järjestämisen kannalta.

Päätöksen lyhytaikaisesta, enintään 7 vuorokautta kestävästä, liikkumisvapauden rajoittamisesta tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Pidemmästä, yhteensä enintään 30 vuorokautta kestävästä, rajoituksesta päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Eristäminen

Lapsi voidaan eristää laitoksen muista lapsista, jos hän käyttäytymisensä perusteella on merkittävästi vaaraksi itselleen tai muille. Eristämistä ei saa määrätä pidemmäksi ajaksi kuin lapsen huolenpito ja hoito välttämättä edellyttävät. Eristämistä ei saa jatkaa yhtäjaksoisesti yli 12 tuntia. Eristäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä.

Eristämisen tulee tapahtua laitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstön jatkuvan huolenpidon alaisena. On myös sovittava, kuka lapsesta huolehtii eristyksen aikana.

Eristämistä voidaan välittömästi jatkaa uudella päätöksellä vain, jos eristämisen edellytykset ovat edelleen olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, ettei lapsen hoitoa ole mahdollista järjestää muulla tavalla. Eristämisen pisin kokonaisaika ei saa ylittää 24 tuntia.

Ennen eristämisen jatkamista koskevan päätöksen tekemistä, on lapselle suoritettava lääkärintarkastus. Lääkärintarkastus tulee tarvittaessa tehdä myös eristämisen alkaessa tai eristämisen aikana.

Eristämistilanne edellyttää lapsen tilanteen jatkuvaa seuranta. Lasta ei voi jättää eristämistilanteessa yksin ilman, että hoitohenkilöstö on jatkuvasti kuuloetäisyydellä lapseen ja pystyy välittömästi lapsen kutsuessa olemaan lapsen kulloisessakin tilanteessa tarvitsemalla tavalla apuna ja tukena lapselle. Eristetylle lapselle on turvattava mahdollisuus saniteettitiloihin, ruokailuun ja raittiiseen ilmaan. Lapselle tulee myös järjestää mahdollisuus keskusteluun hänelle läheisen laitoksen työntekijän, kuten omahoitajan, kanssa.

Päätöksen eristämisestä ja sen jatkamisesta tekee lastensuojelulaitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö.

Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee ilmoittaa eristämisestä tai sen jatkamisesta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Erityinen huolenpito

Erityisellä huolenpidolla tarkoitetaan sijaishuollossa olevalle 12 vuotta täyttäneelle lapselle lastensuojelulaitoksessa järjestettävää erityistä, hoitoa ja huolenpitoa mikäli hänen etunsa sitä vaatii. Erityisen huolenpidon aikana lapsen liikkumisvapautta voidaan rajoittaa.

Erityistä huolenpitoa voidaan järjestää muun muassa vakavan päihde- ja rikoskierteen katkaisemiseksi tai kun lapsi omalla käyttäytymisellään muulla tavalla vakavasti vaarantaa omaa henkeään, terveyttään tai kehitystään. Tällainen tilanne voi olla, kun lapsi käyttäytyy itsetuhoisesti tai esimerkiksi myy itseään.

Edellytyksenä erityisen huolenpidon järjestämiselle on, ettei sijaishuoltoa ole mahdollista järjestää muulla tavoin, eivätkä terveydenhuollon palvelut sovellu käytettäväksi erityisen huolenpidon sijaan.

Päätöksen erityisen huolenpidon järjestämisestä tekee johtava sosiaalityöntekijä avohuollon ja sijoituksen sosiaalityössä.

Päätöksen on perustuttava kasvatuksen, sosiaalityön, psykologian ja lääkärin asiantuntijanarviointiin. Tässä arvioinnissa on otettava kantaa siihen, voidaanko lapsen itseään vahingoittavaan käyttäytymiseen puuttua muulla tavoin kuin järjestämällä hänelle erityistä huolenpitoa.

Erityistä huolenpitoa voidaan järjestää enintään 30 vuorokauden ajan. Erittäin painavasta syystä voidaan erityistä huolenpitoa jatkaa uudella johtavan sosiaalityöntekijän päätöksellä enintään 60 vuorokaudella. Jatkamispäätökseen on liitettävä moniammatillinen arvio, jossa otetaan kantaa erityisesti siihen, miksi erityistä huolenpitoa olisi tarpeen jatkaa, ja missä muodossa se tulisi lapselle järjestää.

Ennen erityistä huolenpitoa koskevaa päätöstä on todisteellisesti kuultava lasta ja hänen huoltajaansa.

Erityisen huolenpidon aikana on lapsen hyvin tuntevien ohjaajien tavattava säännöllisesti lasta sekä osallistuttava lapsen erityisen huolenpidon suunnitteluun, toimeenpanoon ja arviointiin. Lapselle on lisäksi tehtävä säännöllisesti tarvittavat lääkärintarkastukseen.

Lasta koskeva asiakassuunnitelma on aina tarkistettava erityisen huolenpidon päättyessä.

Yleiset toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen

Tapahtunut rajoitustoimenpide käydään lapsen kanssa läpi huomioiden seuraavat asiat:

- Millä tavalla rajoitus on vaikuttanut?
- Miksi rajoitusta käytettiin?
- Mitä olisi voinut tehdä rajoituksen välttämiseksi?
- Miten jatkossa välttyttäisiin rajoitustoimenpiteiden käyttämiseltä eli suunnitelma jatkon kannalta?
- Miten lapsi kuvaa saamaansa kohtelua rajoituksen aikana?

Huoltajalle tarjotaan mahdollisuus keskustella edellä mainituista asioista.

Miten edellä mainitut kohdat toteutetaan yksikössä?

Lapsen muutoksenhaku, kantelumahdollisuus ja kantelumenettely

Lastenkodin henkilökunta ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä kertovat lapselle sijaishuollon alkaessa sekä rajoitustoimenpiteen yhteydessä tehtävän mielipiteen selvittämisen yhteydessä, minkälainen on lapsen muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuutensa rajoituspäätöksistä. Alla lueteltu muutoksenhakukelpoiset päätökset.

Päätökset, jotka ovat muutoksenhakukelpoisia päätös ja joista tehdään kirjaus

- yhteydenpidon rajoittaminen ja olinpaikan ilmoittamatta jättäminen (63 § ja 62 § 3 mom.)
- yhteydenpidon rajoituksen lieventäminen (63 §)
- aineiden ja esineiden haltuunotto (65 §)
- lähetyksen luovuttamatta jättäminen (67 § 4 mom.)
- lähetyksen tai viestin lukeminen (67 § 4 mom.)
- liikkumisvapauden rajoittaminen (69 §)
- eristäminen (70 §)
- erityinen huolenpito (72 §)

Asianosaisia rajoitustoimenpiteiden osalta ovat 12 –vuotias lapsi ja hänen huoltajansa. Yhteydenpidon rajoittamista koskevissa päätöksissä asianosaisia ovat lapsi, lapsen huoltaja ja se henkilö, johon rajoitustoimenpide kohdistuu.

Päätökset, joista ei ole muutoksenhakuoikeutta, joista tehdään kirjaukset

- omaisuuden ja lähetyksen tarkastaminen (67 § 1 ja 2 mom.)
- henkilönkatsastus (66 §)
- yhteydenpidon rajoituksen lakkauttaminen (63 §)

Rajoitustoimenpiteet, joista ei tehdä päätöstä, eikä ole muutoksenhakuoikeutta. Kirjaus tehdään.

- henkilöntarkastus (66 § 1 mom.)
- kiinnittäminen (68 §)
- omaisuuden haltuunotto (palautustilanteet) (65 §)

Kantelumenettely:

Jos asiakas tai vanhempi ei ole saamaansa kohteluun / palveluun / päätökseen tyytyväinen, tulee saattaa asiakkaalle tiedoksi, kuinka kantelu toteutetaan. Ensisijaisesti koettu huono kohtelu ym. tulee saattaa johtajan ja oman sosiaalityöntekijän tietoon. Jos tällä toimenpiteellä ei saada positiivista muutosta aikaan, voidaan valittaa aluehallintovirastoon, eduskunnan oikeusasiamiehen toimistoon tai potilasasiamiehelle. Helsingin osalta virallinen muistutusten tekokanava on kirjaamo.

Helsingin kaupungin kirjaamo

Helsingin kaupungilla on yksi yhteinen koko kaupunkia palveleva kirjaamo. Kirjaamo antaa tietoa vireillä olevien hallinnollisten asioiden käsittelyvaiheista ja päätöksistä koko käsittelyprosessin ajan. Kirjaamo hoitaa myös kaupungin julkisten kuulutusten ilmoitustaulua, joka sijaitsee kaupungintalon ala-aulassa.

Kirjaamolle voi lähettää suojattua sähköpostia

osoitteesta <https://securemail.hel.fi/> osoitteeseen helsinki.kirjaamo@hel.fi. Securmailiin kirjaudutaan verkkopankkitunnuksilla.

Avoinna:

arkisin klo 8.15-16
viikonloppuisin suljettu

Kirjaamon käyntiosoite:

Kaupungintalo
Pohjoisesplanadi 11-13, Helsinki 17

Kirjaamon postiosoite:

Helsingin kaupunki
Kirjaamo
Viraston tai liikelaitoksen nimi
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Kirjaamon sähköpostiosoite:

helsinki.kirjaamo@hel.fi
Fax +358 9 655 783

Kirjaamon palvelunumero: 09 310 13700

Aluehallintovirasto:

Kantelu Etelä-Suomen aluehallintovirastoon:

puhelinvaihte: 0295 016 000

kirjaamo.etela@avi.fi

Eduskunnan oikeusasiamies:

Katuosoite

Oikeusasiamiehen kanslia Arkadiankatu 3, Helsinki 10.
Kanslia on eduskunnan lisärakennuksessa eli Pikkuparlamentissa.
Kanslia on avoinna arkisin klo 9-16.

Puhelinnumero 09 4321 (vaihde)

Sähköposti oikeusasiamies@eduskunta.fi

Suojattu sähköposti

Käytä suojattua yhteyttä, kun lähetät salaista aineistoa.
Suojattu sähköposti on osoitteessa <https://turvaposti.eduskunta.fi/>.
Kirjoita vastaanottajaksi oikeusasiamies@eduskunta.fi.

Asiakaspalvelu

Tarvitsetko neuvoa kantelun tekemisessä?
Puhelinnumero on 09 4321 (vaihde).

Jos olet jo tehnyt kantelun, voit soittaa ja kysyä, onko sitä jo tutkittu.
Soita silloin kirjaamoon.
Puhelinnumero on 09 432 3381.